

středa 3.7.2013

5. ZPRAVODAJ

u příležitosti 62. Loutkářské Chrudimi

Učední K

Mám pocit, že pro splnění své úlohy porotkyně, bych měla sepsat toto povídání. Ne jako výhrady k nedělnímu představení *Červené Karkulky*, ale jako povídání o základních principech loutkového divadla. A Karkulku třeboňského divadla si jen půjčuji, abych mohla být konkrétní.

Při výběru textu jistě přemýšlíte o VÝBĚRU LOUTEK. Musíte si uvědomit, co které loutce sluší, co od ní budete v představení potřebovat, jaké jsou její výhody a nevýhody. Například když si zvolím muppet-loutky a text na 45 minut, musím počítat s tím, že při hraní nad hlavou těžko udržím hlavy loutek tak, aby stále jen nezářily do stropu. A to, že mají otvírací pusy, ještě neznamená, že musejí animovat každé slovo.

Stále připomínám FRÁZOVÁNÍ. To znamená: teď hraje Karkulka u skříně s oblečením a maminka v pozadí u kuchyňské linky nic moc nedělá, aby nerušila akci Karkulky. Pak ovšem potřebuje maminka přijít se svou „troškou do mlýna“, takže je třeba zklidnit Karkulku a dát prostor mamince. Opravdu to funguje. Nezapomeňte, že loutky nemají mimiku, tu jim propůjčujete vy svým hlasem a pohybem. Takže, mám-li se orientovat, kdo mluví, musím se držet nepsaného pravidla „kdo nemluví, nehýbe se a naopak“. Ne že některá loutka úplně ztuhne, ale nesmí rušit.

ROZDĚLENÁ INTERPRETACE je vždy ošemetná. Ať už se soubor jakkoliv ospravedlňuje, pořád je tu ta „dělba práce“, kdy nemůže nastat stoprocentní autentičnost, protože to prostě hrají dva lidé. Je velmi těžké, ne-li nemožné, hrát tak, aby slovo a pohyb „jedno byly“. Mluvič těžko zareaguje na nenadálou situaci, protože ji zkrátka nevidí a vodič naopak může cítit potřebu o to víc hrát, když už nemluví!

Jasně a čistě DOHRÁVÁNÍ AKCÍ. Vědět, kde má začátek, kde konec, jaký má důvod. Někdy to znamená, že musíme něco vyhodit, být se nám to líbilo, protože je to samoúčelné a divák by brzy pochopil, že jen natahujeme čas. Příklad z *Karkulky*: myslivec se potká s Karkulkou, ztrácí pušku, odchází ji hledat. Dřív než nastane přestavba, můžeme zahrát zajícem (kterého už máme nakoukaného), že pušku našel a odchází s ní. Tím se nám uzavře tato situace s puškou a zároveň se zlogičtí, proč v další scéně zajíc s puškou přijde.

PRÁCE S PROSTOREM. Spodové loutky nejraději hrají nalepené u hracího prkénka, ale využití celého prostoru jim sluší. Jen musíte počítat s tím, že čím víc jdete do hloubky, tím víc

musí loutka nahoru. A když už si chci odbýt nějaký dialog na jednom stísněném prostoru, i tak ho mohu rozehrát. Postavy nemusejí jen stát vedle sebe. Sluší jim, když si jedna sedne, druhá stojí, mohou se vyměnit, jedna může stát a druhá jí vykukuje za zády... V jednání musí být logika. Hravost a hledání, nespokojení se s prvním pokusem, to je, myslím, zásadní v přístupu k loutkám.

OZVUČENÍ. Nejideálnější samozřejmě je, když máte svoji živou muziku. Ale to se lehce řekne, hůř řeší. Když nemáte tuto možnost, hledejte, jakými zvuky, ruchy dělanými na živo zpestříte představení. A nezapomeňte na citoslovce.

NEZDVOJOVAT. To znamená „co můžeš zahrát, neříkej“. A naopak: neopakuj slovy, co bylo předvedeno. Tedy neříkat „teď půjdu do kuchyně a podívám se, kde je Karkulka“, ale rovnou to zahrát.

To, co jsem vám nabídla, není žádný manuál. Není to ani základní kámen při stavbě loutkového divadla, spíš pár zrněk písku, abyste se mohli vydat po pěšince... pokud budete mít chuť.

Martina Hartmannová

Odnést si pár obrázků

Uvědomuju si, že bez Ivo Mičkala by (nejen) letošní chrudimský *Zpravodaj* vypadal úplně jinak. Také jeho očima, tedy objektivem vnímáme divadlo (ale nejen divadlo). Práci nemá jednoduchou – musí být vlastně u všeho, co se na LCH děje. Hlavní fotograf festivalového *Zpravodaje* Ivo Mičkal si našel chvíličku a dovolil mi nahlédnout do své práce.

Jak se cítíš ve druhé půli festivalu, nepadá na tebe únava? Od časných dopoledních hodin každý den fotografuješ semináře, osobnosti, většinu akcí, které se na festivalu konají, momentky atd. Jsi bez výjimky na všech představeních...

Rozhodně se necítím unavený, přece jen už tuhle práci dělám nějaký čas a mám docela přesnou představu, co se ode mě vyžaduje, čemu budu vystavený jak fyzicky tak psychicky. Myslím, že dobře dokážu hospodařit se silami, že už to mám docela slušně zvládnuté. Nedělám věci, o kterých vím, že by mi nějakým způsobem mohly ublížit, v tomto se chovám racionálně.

Jak se to stalo, že jsi začal fotografovat zrovna divadlo? Nepřitahují tě i jiné tradičně fotogenické oblasti, např. sport, příroda, portréty lidí apod.?

Možná by se dalo říct, že se mi divadlo vlastně „přihodilo“. Divadlo jsem sám hrál. Protože jsem se velmi intenzivně pohyboval v divadelním prostředí, začal jsem ho fotografovat.

Divadelní fotografie jako disciplína je jedna z nejtěžších, protože se pracuje v extrémních podmínkách, vlastně na hranici fotografických možností. Byla to hozená rukavice a to mne lákalo. V podstatě jsem to tedy měl dané, pokud jsem nechtěl divadlo opustit.

Po studiu na fotografické škole u prof. Šmoka a Valáška, odešel jsem z předchozího zaměstnání a hledal další uplatnění. Využil jsem znalosti ochotnického prostředí.

Fotografuješ amatérské i profesionální divadlo, v čem jsou pro tebe hlavní rozdíly?

Snažím se být precizní v obou oblastech. U profiků jsou obrovské nároky, ale nedovedu si představit, že bych mezi ochotníky ze svých nároků polevil a nějak to „šidil“. Když už to dělám, snažím se být co nejlepší. Člověk si buduje jméno pomalu a ztěžka, ale nějakou nedbalostí se o vše dá přijít velice snadno a rychle.

Můžeš popsat, jak vypadá tvoje práce, na co se, když fotografuješ divadlo, nejvíc soustředíš?

Pokud mám dělat propagační fotografie k inscenaci, fotografie k přípravě programů, letáků apod., je nutné se – obzvláště u profesionálního divadla – seznámit důkladně se scénářem, s výtvarnou stránkou inscenace – to vždy hraje obrovskou roli. Co se týká práce na festivalu, je dobré alespoň trochu odhadnout výtvarnou stránku nebo dekoraci, anebo se aspoň podívat na typ loutek, který bude používán pro tu hru a podle toho volit přístup. Je to spíš improvizace, operativní práce, protože představení na festivalu je spousta a navíc jsou poměrně krátká. Ale vždy je potřeba odnést si pár „slušnejch“ obrázků, proto je příprava nezbytná.

Vzhledem k digitálním technologiím vlastně můžeš vyfotit desítky, možná stovky fotek. Publikovat se však dá jenom několik, někdy dokonce pouze jedna – o to důležitější je pak samotný výběr. Jakým způsobem a podle čeho tedy ze svých fotografií vybíráš?

Snažím se naučit, abych se ve výběrech rozhodoval co nejrychleji, protože času bývá opravdu málo. Snažím se pěstovat rychlý úsudek, protože některé obrázky se liší opravdu jen drobností a já bych samozřejmě chtěl uplatnit tu nejlepší možnost – v tom je to někdy složité. Ale tak to zkrátka je.

Sleduješ práci jiných divadelních fotografů? Máš nějaké vzory, necháváš se inspirovat?

Především mě zajímá moje práce. Pokud to vezmu zpětně, snažil jsem se využít to, co jsem se naučil na škole, chtěl jsem si také vytvořit svůj vlastní přístup, nenechat se příliš ovlivňovat. Někdy mi to tak fungovalo. Ale teď, když už se tím nějakou dobu zabývám, docházím k názoru, že už snad nastal ten čas, kdy už jsem natolik stabilizovaný, že mě nic nemůže náhle ovlivnit. Myslím si, že jsem si už schopný vybírat; sleduji co se děje a vybírám si inspiraci ze svého okolí, z blízkého i vzdálenějšího. Ale mám svůj názor, myslím, že už jsem schopný se inspirovat opravdu jenom tím, co mi bude užitečné.

Vím o tobě, že jsi ve své práci precizní až puntičkářský, všiml jsem si třeba tvého velmi přehledného způsobu řazení fotek do přesně pojmenovaných složek a podsložek – jsi ve všem sám od sebe tak pečlivý, nebo je to při tvé profesi „poznaná nutnost“?

Je to jedno s druhým. Asi jsem i v soukromém životě pokud možno perfekcionista – trochu přeháním – ale je pravda, že

se snažím být precizní. Co se týká práce, je to nutnost. Abych byl schopen pracovat rychle, musím si všechno dobře uspořádat, třídit a mít přehled.

Stává se ti při dobrém představení, že tě alespoň na chvíli zcela pohltí a ty pozapomeš na svou práci fotografa?

V současnosti už asi ne, na tyto úskalí si dávám pozor. Kdysi, když mě opravdu něco zaujalo, tak jsem si pak zpětně uvědomoval, že jsem tam vlastně kvůli něčemu jinému. Samozřejmě s tím představením musím jít: musím vědět o čem je děj, musím sledovat jeho vývoj, aby to nebyly jen nic neříkající obrázky mimo rámec sdělení. Fotografie musí být spojena s tím, co se divákovi předkládá, musí nést informaci.

Fotografoval jsi už mnoho Loutkářských Chrudimí, je letošní Chrudim v něčem jiná nebo překvapivá?

Každá přehlídka pro mě má svou náladu. Nesrovnám tento ročník s předcházejícími, ani mi to nepřísluší, a tím že sem jezdím pracovně už řadu let, tak si „hlídám“ hlavně svou práci. Ale samozřejmě se na Chrudim těším, má pro mě velký osobní význam, už proto, že ji navštěvuji hodně dlouho a patří k mému létu.

tázal se Marek Lollok

Génius noci

Při studování Resselovy adaptace Shakespearova *Romea a Julie* jsme narazili na zvláštní poznámku u souborů tzv. „pRESSt-Ling“. Odpověď se skrývala opět na svitku. Nejprve je nutné si osvětlit význam slova wrestling, jedná se o: „Nesoutěžní profesionální sport, kde jsou zápasy předem domluvené. Wrestling obsahuje prvky souboje, sportu a divadla.“ (zdroj wikipieia). Ressel klad veliký důraz na autenticitu bojových scén. Jeho hereckou skupinu tvořili především zchudlí rolníci, jež byli zvyklí zapřáhnout se jako voli sami do pluhu. Ovšem nedokázali odhadnout míru síly používanou při zápasech. Jejich svaly sice přilákaly na představení větší počet diváček, ale bohužel například roli Merkucia nikdy nehrál stejný herec.

Ressel věděl, že takhle to nejde dál. Stanovil pravidla a začal své herce školit. Místní občany tyto reálně vypadající jevištní zápasy zaujaly natolik, že zbytek představení většinou vůbec nevnímali a dožadovali se jen bojových částí hry. V totální davové šilenství se zvrhala premiéra Resselovi adaptace hry *Masakr v Paříži*. Diváci vtrhli na jeviště a začali zasahovat do děje. Tato dramatická situace donutila Ressela k jednání. Ressel hereckou skupinu rozprášíl a začal se věnovat pouze loutkám. Jen jeden přeživší člen Ignác Vřes se vypravil za oceán, kde zúročil své zkušenosti z Presstlingu a založil si celkem slušnou živnost Vřesstlig. Sice odcizil Josefovi jeho myšlenku, ale díky němu se nám tento duchaplný sport zachoval do dnešních dob.

Petra Hlubučková a Tomáš J. Reš

Pejsek a Kočička aneb Potrestaný zloděj

LS Amigos, GJR Chrudim

V půli cesty

Pejsek a kočička místních gymnazistů je představení krátké, svižné a nekomplikované. Tvar inscenace odkazuje ke grotesce, což je ostatně souvislost přiznaná a vyřčená. Prostý děj jako tento (který je navíc, z mně neznámého důvodu, „vyzrazen“ předem ve festivalové brožuře) a absenci zápletek by však měly vyvažovat například vypointované gagy a situační humor, což se dnes nestalo. Jedním z viníků je zběsilé tempo, ve kterém je celé představení beze změny odehráno. Rytmizace a občasné zvolnění by mohly pomoci dotvoření a rozehrání situací, které jsou v představení již obsaženy a jsou potenciálně nosné, ať jde o samotné sednutí na lep nebo následnou honičku. Inscenace je na půli cesty stát se zábavným a osvěžujícím představením, v tuto chvíli ji však kýženému žánru přibližuje pouze použitá hudba.

Jana Bartůňková

Jak pejsek s kočičkou uvařili vtip

Vtip, anekdota, popřípadě **fór**, je krátké vyprávění, jehož účelem je pobavit příjemce (posluchače či čtenáře). Obvykle je založen na dvojznačnosti, absurditě nebo paradoxu, je stručný a směřuje k výrazné a úderné pointě.

Vkus je představa o ideálu krásy, harmonie, dokonalosti a módnosti, která se jednak liší u různých lidí, společenství a národů, jednak se v průběhu dějin neustále vyvíjí a mění. Co této představě neodpovídá, označuje se jako **nevkusné**. Vkus je tedy především otázka individuálního posouzení.

Smích je jedna z mnoha mimických vlastností člověka (a vyšších primátů). Je hlasitým projevem veselí, radosti, nadšení apod. Na rozdíl od **úsměvu**, který je v zásadě pouze specifická grimasa, smích je doplněn o charakteristické zvuky, pracuje při něm především **bránice**. Může vzniknout jako psychologická reakce na **vtip**, lechtání, nebo jiné podněty.

Katarze (psáno i **katarse**, zastarale **katharse**, z řeckého katharsis, očištění) je vnitřní očista člověka, která následuje po dramatickém zážitku.

Toliko přítel Google.

Loutkářský soubor Amigos nám předvedl pětiminutový skeč beze slov. Jelikož se jedná opravdu jen o kratičkou anekdotu, je těžké ji hodnotit. Když vám někdo vypráví vtip, způsobí vám to něco z výše uvedených stavů nebo vás zcela mine (někdy je vám dokonce trapně za člověka, který vtip vypráví). Mě tento vtip minul. Mám osobně problém uvěřit, že tento druh humoru, estetiky a hudby je autentický k mladé dvojici, jež vtip předvádí. Pochybuji, že někdo z nich poslouchá nebo má v oblibě hudbu, jež celý kus doprovází. Přejde mi zastaralá, ale ne natolik, že by to mohla být její kvalita (například na rozdíl od nahrávky rozladěného pianu doprovázející černobílou filmovou grotesku). Otázkou pro mne je i cílová skupina této anekdoty.

Na tak krátkém prostoru je těžké něco rozehrát, ale i pokazit, tudíž vtip zůstal vtipem a je na divákovi, zdali jej osloví. Ale přebíhání kočičky a pejska mezi dvěma plány (prostory) byl prima!

Kamil Bělohávek

P.S.: **Prima** (latinsky prima = první, německy prima = fajn, super, španělsky prima = příbuzná, sestřenice, italsky prima = premiéra)

Rozhovor s režisérem Liborem Štumpfem a LS Amigos

Jakým způsobem pracuješ se dětským souborem?

Já nejsem ZUŠka a když jsem v Čechách a mám volno, tak se sejdeme a děláme představení. Vzal jsem je i do Polska na festival.

Jakým způsobem vybíráte předlohu?

Já jsem zvyklý psát a režimovat, vybírám to podle toho, co mě napadne a co ty lidi zvládnou.

Jak probíhá realizace?

Jsou to děti z gymnázia a všichni se rádi uléváme. Ředitelka, moje kamarádka, mi je uvolňuje na zkoušky, nebo se scházíme odpoledne.

Jaký je Libor režisér?

Kristýna: Určitě skvělejší.

Radek: Trošku flegmatik, ale jinak v pohodě. Většinou nás nechá, ať si to uděláme po svém.

TJR

Odposlechnuto v davu po představení...

- ☉ Důležité je, že víme, že ta slečna má ráda muziku. (tričko I love music)
- ☉ Skončilo to láskou pejska a kočičky, což je super.
- ☉ Vidím posun od krajské přehlídky – krátké, vtipné, výstižné beze slov. Groteska jak má být.
- ☉ Soubor zvládl hru bravurně. Bylo to přesně určené pro malé děti, odpovídalo to i délkou.

Věřte nevěřte, o recenze není nouze. Ne dvě, ale i tři se nám někdy sejdou k jedné inscenaci. K předvčerejší opavské inscenaci Autíčko Cililink, tedy doplňujeme třetí recenzi, která sice byla napsána, ale řádním potměšilého redakčního šotka se nedostala do sazby. Autorce se tímto omlouváme.

red

Autíčko Cililink

O inscenacích typu *Autíčka Cililink* není lehké psát. Domnívám se, že jim často nejvíce sluší prostředí domova a publikum, které je s inscenátory spjato. Inscenace opavského souboru má nesporné klady a přínosy převážně mimoestetického charakteru, vyplývající především ze způsobu práce a fungování rodinného divadla. Z představení číší entuziasmus, díky kterému lze ledacos z prohrěšků řekněme uměleckých odpustit. Příjemným překvapením je nenucenost a samozřejmost, s jakou se dětská část souboru pohybuje po jevišti a suverénně zvládá své role, počínaje už nejmenší hvězdou/pampeliškou. Přesto by asi bylo dobré zkusit pojmenovat některé výhrady k režijní a hlavně dramaturgické práci.

Nemohu s určitostí říct, co je poselstvím příběhu (a vlastně ani nevím, je-li to tak úplně příběh). Vše, z čeho by se dalo cosi usuzovat, se odehrává v rámci Cililinkova snu, tudíž se vlastně nestalo. Tento rámec poskytuje mnoho tolerance pro principy fungování snového světa, proto není nezbytně nutné dumat nad všemi souvislostmi. Ovšem i v těchto intencích je nutné některé nedůslednosti zmínit – záhadná je například schopnost autíčka jezdit na vodu. Kvůli absenci standardních pohonných hmot nemůže jet imaginární závod, ale jíždě od benzinové pumpy domů tento fakt v cestě nestojí.

Největším problémem je však pro mne absence jakýchkoliv dramatických situací a motivací. Za téměř pětáctýřicet minut trvání představení se mi nepodařilo přijít na to, proč se vlastně hraje, co se hraje. Zato lze nesporný půvab spatřovat v rafinovaném hudebním kódu: zvolit pro rodinné divadlo jako ústřední popěvek melodii, k níž si leckdo snadno dosadí Voskocův a Werichův text „že se nestydíte takhle kazit dítě“, to je projev opravdu nevidaně jemné ironie.

Jana Bartůňková

Otázka putovní (aneb zeptejte se, koho chcete)

V pátek se Magda, Petra, Jana a Tomáš ptali Marka Lolloka a Marek se v sobotu ptal Michala Zahálky. V neděli se Michal ptal Tomáše Jarkovského a ten v pondělí položil otázku Josefu Brůčkoví. Ten se v úterý dotázal Jirky Jelínka.

Kde má pecka dno/DNO?

Pecka, Hrad Pecka měla dno 30. 6. DNO tam hrálo. Ale jinak pecka nemá dno, ale jádro, a to jenom když tu pecku spolkně pudl. V tom je jádro pudla.

Zítra Jirka Jelínek položí otázku Terezce Bělohávkové.

Lakomá Barka

Malé dvě, ZUŠ F. A. ŠporKa, Jaroměř

Jaroměřská Barka

Jaroměřská ZUŠ má na Chrudimi pravidelně asi nejrozsáhlejší reprezentaci. Dívky ze souboru Malé dvě (nebo už tři?) si tentokrát vybraly Werichovu *Lakomou Barku*. Tím samy sobě (aniž to tušily), připravily dost nevděčný úkol. Jestliže se na festivalu mluví o neznámých nebo málo známých předlohách, Werichova *Barka* k nim rozhodně nepatří. Tím chci říci, že sugestivní audioprezentace pohádky Janem Werichem (použitá později i v animovaném filmu) je v paměti těch, kdo ji znají, příliš silným konkurentem. Ale i kdyby jí nebylo, samotný text pohádky, vyšperkovaný slovními hříčkami a gagy, je k interpretaci dost obtížný. Je sympatické, že se s ním děvčata rozhodla poprat. Nicméně platí, že se jim více daří v okamžicích, kdy na text nespolehnají a rozjíždějí dramatickou akci. Už od samého počátku se stává rozjezdovou dráhou nejen nástup z publika, ale i následné setkání u školní tabule (na níž jsou postupně zapisovány „scénické poznámky“, tedy především místo děje). Práce s loutkami a vypracování jednotlivých situací a zápletek se až na drobné výjimky daří a působí živě a přirozeně. Když však dojde na slovo (a toho je v pohádce více než dost), je tu problém. Dívky se sice text svědomitě naučily, ale plyne až příliš pozvolna, bez důrazů, a chvílemi (a to nejen když jsou dívky za scénou) je na samé hranici slyšitelnosti. Tím se z původního vtipu textu mnohé ztrácí. Inscenace tak zůstala na půli cesty. Myslím, že dívky by se v další práci (možná i na této inscenaci) měly výrazněji zaměřit na hlasový trénink, a to ve všech podobách.

Jana Soprová

Lakomá Barka

Jednoznačně největším kladem inscenace je zřejmá důsledná práce vedoucí souboru Jarky Holasové. Práce, která je vidět na přirozeném hereckém projevu dívek v živáckém i loutkovém plánu. Už ne tak jednoznačným se jeví zarámování inscenace. Nápad s tabulí (která je pak využita jako paravan a k popisu prostředí), je pěkný, nicméně se samotným příběhem je spojen poněkud tenkým vláknem. Dívky jsou zřejmě žákyněmi školy, kde zrovna začala přestávka, ale proč ji využijí zrovna k sehrání Werichovy *Lakomé Barky*, zůstává otázkou. Pokud tuto otázku ponecháme stranou, dostaneme se do příběhu, který je velmi dobře odehrán jednoduchými maňasy, je vidět přesné fázování, práce s rekvizitou, jednoduše ozvučené akce. Zajímavé je rozehrání paravanu, kdy se Barka objeví na spodní straně tabule. Ovšem pro konkrétní dramatickou situaci to není nejvhodnější místo, neboť Barka v příběhu zrovna poslouchá za oknem a měla by spadnout. Jenže pro pád už nezbyvá dost prostoru. Vtipně vyřešené je množství dětí v učitelově rodině – jsou to prstové loutky, které jsou po jednotlivých hlavičkách rozehrané a pointované. Někdy by mohly promluvit unisono, to by si divák jistě užil. Pokud měly pruhované ponožky dívek něco sehrát, nebylo to příliš čitelné, spíše to občas odvádělo pozornost od příběhu na paravanu. Mám-li to shrnout, velmi děkuji za opravdu příjemný divácký zážitek a především za skvěle odvedenou loutkařinu.

Martina Harmannová

Rozhovor s Jarkou Holasovou

Jakým způsobem pracuješ s dětským souborem?

Pracuji metodou dramatické výchovy. Než s dětmi začnu dělat inscenaci, musí kolektiv fungovat na určitých principech. To není za rok, za dva. Když ke mně chodí do přípravy pěti- a šestileté děti, sice pracujeme s textem, ale většinou je to lidová poezie a říkadla. Zároveň běží i dramatické hry v prostoru (poznávání se, navazování, kontaktů, reakce na partnera...). Později, až to zvládneme, děláme větší ročníkové nebo souborové inscenace.

Jak hledáte předlohu?

Když jsou děti malé, vybírám předlohu já (podle jejich možností, podle kolektivu). Větší děti nechám, aby přišly s něčím samy. Nemusí se jednat o konkrétní text nebo knihu – stačí nápad. Pak proběhne tzv. burza nápadů a výběr se zužuje, až soubor vybere to, čím se budeme zabývat. Hledáme vždy styčné body. Nechci, aby někdo dělal něco, co nechce. Po té se tím tématem zabýváme hlouběji, z hlediska dramaturgie.

Jak probíhá realizace?

Ač mě to k loutkám táhne, není podmínkou, že to musí být loutkové divadlo. Na základě rozboru předlohy hledáme vhodné prostředky pro realizaci. Snažím se vidět loutkový potenciál. Zkoušení probíhá na základě dramatické hry, improvizací. Samozřejmě se při zkouškách věnujeme i hlasové výchově

Jaká je Jarka režisérka?

Soubor: Když je naštvaná hází po nás boty a jiné věci.
Jarka: To proto, abych vás probudila...

TJR

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Byly šikovné, ty děti.
- ☉ Byla super. Rakvičkárný Jaroměře jsou vždycky tak čistá práce.
- ☉ Bylo to bez šťávy.
- ☉ Loutky byly ošklivé.
- ☉ Pohladilo mě to po duši. Od přehlídky se vyhrály.

Andělé z lesa

Divadlo Lišeň, Brno

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Mně se to hrozně moc líbilo. Zanechalo to ve mně ohromný otisk. Vážně mě to potěšilo – celá atmosféra a poetika, která mi opravdu sedla. Možná je to mým momentálním rozpoložením, ale v tuto chvíli mě to moc potěšilo.
- ☉ Byl to jednotný celek se vším všudy, všechno rostlo a krásně se zjevovalo. Asi na to budu dlouho vzpomínat.
- ☉ Já tomuhle divadlu vůbec nerozumím. Vůbec nechápu, proč mi pět minut ukazují klacek. Je mi líto, že jsem tam byl, protože to byla zráta času. Pro mě o ničem.
- ☉ Obrazové a hudební divadlo. Mně to stačí. Řekla bych, že tam nebyl děj, ale byl to krásný obraz o tom, kde se vzali andělé a ptáci a proč cikání putujou.
- ☉ Moc se mi líbilo, jako oživovali přírodní materiály. A příběh byl moc krásný. Užívala jsem si, že skoro nemluvili.
- ☉ Na tohle nesmí být člověk unavený...

Vid, Alenko!

Rámus Plzeň

Hodně něčeho z Alenky

Plzeňský Rámus letošní inscenací *Vid, Alenko!* opět potvrdil svoje nezaměnitelné vnímání divadla nejen skrze maximální zdívaldelňování nedívaldelní reality uvolněným ryze osobnostním herectvím, ale i naplněním pojmu rodinného divadla. To se uskutečňuje na půdorysu rodinného rozehrávání výsostně divadelního světa okolo jejich nejmladšího člena, který se stává osou-páteří celého představení. Nejinak tomu je i u jejich nejnovější inscenace, jež je inspirována Carrollovou *Alenkou v říši divů*.

Fantastické Alenčino putování za bílým králíkem je inscenoováno pomocí zejména kuchyňských předmětů, které malou hrdinku v domácnosti obklopují. Loutkovost kuchyňského náčiní působí velmi invenčně, důmyslně, barvitě, nepopisně, a zároveň i sevřeným a koncepčním dojmem. Tento čistý inscenační koncept však známé a (nejen) divadelníky oblíbené předloze neubírá nic ze své barvitosti a téměř bezbřehé fantazijnosti. Naopak.

O to zajímavější je sledovat divadelně realizovaný dětský svět fantazie hrou dospělých členů jedné rodiny odehrávající se okolo nejmladšího člena (ať již v rámci konceptu inscenace či vlastního osobního života samotných protagonistů). Vzniká tak vnější dramatické napětí, kdy je dětská fantazie zhmotňována dospělými přímo v rámci hry i mimo ní.

Tato propracovanost a možná nechtěná koncepčnost Alenčina fantaskního kuchyňského dobrodružství, která tvoří hlavní páteř celé inscenace, ovšem naráží na určitou nedůslednost rámce, který celý příběh uvozuje, ukončuje a ve výsledku by měl i motivovat k rozehrávání celého Alenčina příběhu. Rámec (velmi zjednodušeně řečeno: únik Alenky od učení k vlastní kresbě králíka) by si zasloužil propracovanější a jasnější uchopení, ať již po stránce dramaturgické či režijní. Myšlen-

kově správně je herecky stylizované uchopení úvodní situace, avšak není důsledně realizované, protože jinak by mělo šanci nabídnout výraznější vykreslení charakterů jednotlivých členů rodiny Alenky, včetně pevnějšího namotivování divadelně rozehraného kuchyňského materiálu, který by mohl být například využit jako atribut jednotlivých postav rodiny.

Rámusovská variace na *Alenku* patří k těm zdařilým a ukazuje nám zcela originální kuchyňsko-surreální svět dětského vnímání. A to je hodně!

Petr Hašek

Síla a slabost ozvláštňení aneb Rajčata v mlýnku na maso

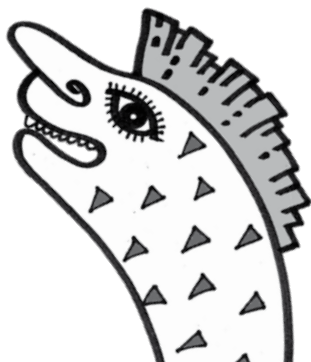
Ozvláštňení, jak říkají ruští formalisté, je základní estetický princip vůbec – umění vzniká právě změnou úhlu pohledu na známou skutečnost, tím, že jsme vytrženi z jejího automatického vnímání. To, co jsme měli za známé a samozřejmé, se ozvláštňením ukazuje jako nové a překvapivé. Ozvláštňení jistě může být nápadné méně nebo více a použití potravin jako specifické loutky, které provádí plzeňský Rámus ve své inscenaci *Vid', Alenko!*, patří k těm nejnápadnějším. Je to věru výborný „fór“ – ne pro nápad samotný, ten už jistě dostal někdo před plzeňskými, ale proto, jak je důsledně „domyšlen v materiálu“. Dvořan citrón ztrestán za kyselý výraz, oslepení psa vydlobnutím volského oka z pánve, červená královna ztvárněna – což si bohužel vychutnají diváci jen v prvních řadách – lahvi červeného vína Čachtická paní (z Vinařství Val-tice) a zejména těstovitý houseňák Absolon, který se v něžné pointě inscenace změní v krásně vypečeného motýla – to jsou místa čisté radosti z divadelnosti samotné.

Jenže se nabízí zlolajná otázka – svěbytný divadelní jazyk nalezen, ale dokáže nám říct o Alence (na pozadí hodně zhuštěné Alenky Carrollovy, o níž bulletin bůhvíproč zcela mlčí) něco nového či zajímavého? A tady už není zdaleka tak hej. Protože vzato přísně je v plzeňské inscenaci jen jediná scéna, v níž se netradiční loutkový materiál potká se situací a je patřičně umocněn i textovým vtípem (předtím jen tu a tam zajiskří hláška typu Kloboučníkova „Pojďme si nastínit situaci“) – a to je kruté řádění červené královny, kdy dvořani postupně mizí v mlýnku na maso a Tydlidum a Tydlidý se pomalu stěhují na pánev. Ale běda, třikrát běda – ta situace vůbec není o Alence! A co tu vůbec přimělo, že si troufne postavit se mocné královně (a analogicky potom ve skutečném světě mamince)? A jak je to s tím kouzlem, pomocí něhož dokáže být Alenka ve světě Červené královny velká i malá? A je-li to tak, že Alence stačí mít svou normální lidskou velikost a nikdo na ni nemůže – jaké potom hrdinství? S jitrnicemi, rajčaty i cibulí je švandy dost, ale příběhu, tomu potraviny moc nepomohly.

No a pak je tu ještě jeden trabl – v tak důsledně antiiluzivním inscenačním systému se herec za svou loutku prostě neschová – musí se nezbytně stát performerem (*přihřívám tvou polévku, Michale Zahálko*) svého nakládání s loutkou, musí vybudovat nad příběhem Alenčiným ještě příběh toho, kdo ten příběh vypráví. A tady bohužel plzeňští nejsou zdaleka tak suverénní, jak by bylo třeba – přes evidentní nasazení působí leckdy nejistě a často se jim nedaří dát nezbytnému jevištnímu „špeditérství“ ještě další rozměr.

Resumé recenze jednou větou? Mnoho dobrého – a mnoho nedotaženého. Nebo vstřícněji: mnoho nedotaženého – ale mnoho dobrého.

Jan Šotkovský

Rozhovor s Rámusem

Co vás inspirovalo k tomu, zasadit příběh do kuchyňského prostředí?

(*První se ujímá slova představitelka Alenky*) Nejdřív jsme to chtěli dělat ve škole, ale nakonec jsme dospěli k názoru, že kuchyň je lepší než škola.

Ono to nemá být tak úplně v kuchyni, jako spíš doma. V podstatě ta zlá mrcha má být matka. Takže jsme chtěli použít věci, které používá, které jsou pro ni typické. Na mučení jsme tedy použili přímo věci z kuchyně. Také jsme chtěli, aby to bylo in nature, aby to nebylo tak, že jenom něco loutečce ustříhneme, chtěli jsme být drsnější. Například můj mladší syn u kruté scény mučení většinou pláče.

A z toho následně vzniklo tohle gastronomické divadlo.

Já mám na tom rád, že pracujeme s jídlem. A to jestli je to v kuchyni nebo někde jinde, to už mi je vlastně jedno.

Minulý rok jsme měli inscenaci s pitím, tak teď máme s jídlem.

Když si vezmete domácí prostředí, tak nejvíc použitelných věcí je zkrátka v kuchyni.

A nejdůležitějších!

Pokud si představíte obývací nebo nějakou jinou místnost, tak tam toho tolik nenajdete.

Zapomněla jsem zmínit, že důležitým faktorem je to, že po každé zkoušce v nějaké domácnosti, takže máme všechny věci hezky po ruce. Pokud hledáme nějakou loutku, tak stačí otevřít šuplík a vždycky tam něco takového najdeme.

Rádi si hrajeme s předměty, takže jsme si vzali všechno, co do domácnosti patří a nějakým způsobem použili.

Myslím, že pařníky mě vždycky fascinovaly. (*pozn. redaktorky: Mně taky!*)

ptala se Magda Zicháčková

Odposlechnuto v davu po představení...

☞ Bylo to hrozně originální. To pojetí loutek, jak bylo úplně jiné, to mě moc nadchlo. Některým děckám se to tolik nelíbilo, protože tomu moc nerozuměly. Jsou ještě holt malý, ale mě osobně se to líbilo moc.

☞ Moc jsem se bavila. Jsou neuvěřitelně nápadití a originální. Fascinovalo mě, jak používají předměty známé z běžné domácnosti a co s nimi dokážou vymyslet. Určitě mohu doporučit!

☞ My jsme si právě říkali, že se nám tam líbila spousta zajímavých nápadů. Třeba ty kyticky byly úžasné. Jenom nám vadila jakási nejednotnost. Že se asi chopili každého nápadu, který měli. A ty loutky, byť byly krásné, tak každá byla z jiného těsta a to nám na tom tak trochu vadilo. Ale jinak opravdu spousta krásných nápadů, jen možná některé setřídít, vyhodit a dát to do jednotnějšího celku.

☞ Můžu říct jen: úžasný, originální, celkově ten nápad a myšlenka. Jedním slovem báječné!

Červená Karkulka

LS Na Židli. Turnov

Jak se vlk polepšil

Červená Karkulka je pohádka kultovní a s nějakou její divadelní podobou se patrně setkal v dětství téměř každý. Mnozí si v ní i zahráli (přiznala se k tomu svého času i paní prezidentová Klausová). Příběh není rozsáhlý a lze jej převyprávět v pěti deseti minutách. Proto do něj dramatičtější propašují různé vedlejší motivy, zábavné vsuvky a někdy i zbytečné psychologické i psychoanalytické podtexty. Jak to může dopadnout, jsme měli možnost na tomto festivalu vidět dvakrát. Zatímco v prvním případě se představení s malým divákem dosti míjelo, Loutkový soubor Na Židli z Turnova se dle mého trefil do cílové věkové skupiny přesně. Výprava je jednoduchá, tradiční (scéna umístěná na paravánu, z něhož sem tam průřezy v látce vykouknou protagonisté). Není zahlcena a lze ji snadno proměňovat (např. vnější a vnitřní strana chaloupky). Vše, co se tu vyskytne, je nějakým způsobem funkční (šňůra na „červené prádlo“, léčivé kytičky, které se trhají do košíku i vana plná bublinek). Konečně jsem se dočkala až starosvětsky hezkých maňásků (autorka Helena Jindřichová), které jsou nejen půvabné, ale navíc je na nich na první pohled patrné, o koho se jedná (což nebývá vždy pravidlem). Příběh je téměř permanentní interakcí mezi Karkulkou a uličníkem Vlkem, který ji provádí od začátku samé lumpárny, a klidnou moudrou babičkou-korénářkou. Najdeme tu základní motivy pohádky, obohacené dětsky milým humorem Vlka-klauna (mýdlo jako klouzačka v kostce, packovice na packy, jsem vlk hlídací apod.), a dobrým koncem (Vlk je vlastně takový bezprizorní uličník, který je nakonec strašně rád, když je o něj postaráno a má kde bydlet). Pohádka je zjevně určena úplně nejmenším divákům, a tak je vyprávěna jasné, srozumitelně, s výraznými didaktickými akcenty. Velký důraz na výchovný aspekt může některé starší děti či dospělé iritovat, vzbudit nevoli. Mně je naopak tím, že má zcela jasné jednoduché ambice, na nic si nehraje (ale přitom si s dětmi hraje), velmi sympatická. Stejně jako určitá neumělost provedení (např. v interpretaci písní), která přibližuje tohle vyprávění *Červené Karkulky* zážitku téměř rodinnému.

Jana Soprová

Karkulka vlka zbavená

Na letošní Chrudimí jsme se již podruhé měli příležitost setkat s pokusem o osobitě zpracování *Červené Karkulky* a srovnávat tyto dvě parafráze klasické lidové pohádky se tak přímo nabízí. Na úvod se proto patří říci, že turnovská inscenace vychází ze srovnání o poznání lépe. Základní problém ale mají společný. Ten tkví v autorském uchopení zvoleného námětu.

Každá klasická pohádka tvoří ucelený, logický systém motivů, v němž je ukryta po staletí sdílená kolektivní zkušenost, která samotnou literu příběhu převyšuje. Jinými slovy, klasické pohádky hovoří prostými slovy a prostřednictvím prostých situací o základních tématech vážících se k lidskému životu. Literu příběhu je možné si přizpůsobit, proměnit ji, ohnout – ale je potřeba uvažovat s jakým materiálem pracuji, s jakou hodnotou se nakládá a v čem ta hodnota spočívá. Jinak se totiž přihodí to co v obou letošních karkulkovských inscenacích. A sice, že autorské gesto inscenátorů, místo aby přineslo nějaký osvěžující či překvapivý pohled na notoricky známé téma, pouze oslabí jeho původní smysl.

Pro inscenaci smrtelným hříchem turnovských je, že zbavili příběh jakéhokoli nebezpečí. Ve snaze obrousit pohádce hrany ji zbavili všech podstatných událostí a tím také silného tématu. Původní příběh pracuje s krajnostmi, které by – realisticky provedeny – byly přímo brutální. Ale nejsou samoúčelné. Ambivaletní situace, kdy Karkulka poprvé v životě stojí tváří v tvář nebezpečí, před kterým byla maminkou varována, ale které je svou živočišnou silou natolik přitažlivé, že Karkulka mamincina varování nedbá, přece leccos vypovídá o iniciaci, o dospívání nejen pohlavním, o zodpovědnosti za vlastní život, kterou jednoho dne každý musí vzít do vlastních rukou. A že je to nebezpečí skutečné, se potvrdí v okamžiku, kdy je vlkem sežrána. Toho pak za jeho čin stihne rukou muže-lovce spravedlivý a adekvátní trest. Když jsou však vrcholem vlkova řádění krádež červené mašle a vypité šípkové víno, není v podstatě o čem vyprávět.

Vrcholem minutí se s podstatou původní pohádky pak je závěrečný obraz inscenace, kdy vlk skončí u boudy. Ta postava je sice záporná, rozhodně však není směšná. Vždyť jde o šelmu, nespoutanou, divokou, chytrou. Nebo přinejmenším vychytralou. A svobodnou. Když ale skončí na řetězu u ohlodané kosti s tím, že „teď už bude na práci“, tak není potrestána, nýbrž ponížena.

Tomáš Jarkovský

Rozhovor s LS Na Židli. Turnov

Jak vznikla tato adaptace?

Znali jsme různé verze této pohádky. Dali jsme naše znalosti dohromady a shodli jsme se na tom, že se nám žraní Babičky a Karkulky vůbec nelíbí. K tomu ještě párání břicha...je to morbidní. Tak jsme si řekli, zkusme to udělat bez toho. Cíl ale zůstal – polepšit vlka, který škodí Karkulce, pošťuchuje ji, dělá naschvály, navíc ukradne víno... Babička s Karkulkou mu po zásluze vyčiní. Stává se z něj hlídací pes, který jim pomáhá.

Nechybí dětem v publiku „žrací scéna“?

Vůbec ne. Dcera jedné kolegyně ale konstatovala: „Vždyť tam není myslivec!“ Tak ho občas slovně zmiňujeme. To žraní tam ale vůbec nechybí. Babičky a maminky nám občas říkají, že děti chtějí vyprávět právě tuto naši verzi, a ne původní.

ptala se Petra Hlubučková

Odposlechnuto

v davu po představení...

☞ Mně se to moc líbilo. Takovouhle Karkulku jsem ještě neviděla. A ty bubliny v neckách... Klidně bych šla znovu.

☞ Jenom mě napadlo, že udělat pohádku tak, jak je napsaná, by byl docela dobrej underground.

☞ Názorná ukázka, jak by se loutkové divadlo dělat nemělo. Já nevím... Kromě šílený dramaturgie, akorát vše okomentované. Když pominu příběh, tak toto se dalo odehrát beze slova a fungovalo by to.

☞ Poté, co jsem toto viděl, bych se polepšit nechtěl. Dostat řetěz...

☞ Já jsem byla zklamaná, že vlk nežere babičku, ale chlapeček vedle mě se toho bál... Tak byl nakonec spokojený.

☞ Hezky vodili loutky, předvedli právě ty „kouzla“, které svede maňas. Nejsem si jistá, co si myslím, o té úpravě.

Od gotických sklepů až na půdu

Reportáž z komentované prohlídky Muzea loutkářských kultur by měla být spíš menším lákadlem pro ty z vás, kteří si ji nechali ujít. Ač nás průvodkyně upozorňovala na nejruznější zajímavosti, neměli jsme mnoho času si všechno důkladně prohlédnout. Na rozdíl od vás ale víme, na co se při příští návštěvě zaměřit.

Od malých až po velké jsme se nakonec sešli před Mydlářovským domem, v kterém je expozice nainstalována. Děti si u toho prozpěvovaly „všechny myši za sebou“ – píseň, kterou se naučily na semináři R, jak mi prozradila naše redaktorka Petra. První část výkladu byla zaměřena na historii ulice Břetislavovy, Matěje Mydláře a především pak na historii domu. Důkladně jsme si prohlédli fasádu, zachovalé gotické prvky, jako jsou reliéfy stojících nebo ležících postav. Věděli jste třeba, že prostory přízemí sloužily pro obchodování a čepování piva? Ne? Tak vězte, že na prohlídce se vám takových informací dostane celá řada.

Naše cesta vedla nejprve k jímce hluboké 9 metrů, kterou objevili v loňském roce při rozsáhlé rekonstrukci. V ní našli řadu předmětů, které jsou vystavené hned vedle ve vitrinách. Mimo to tam objevili i kosti, které ale ke zklamání dětí vystavené nebyly. Jeden z chlapečků konstatoval, že „je fakt neuvěřitelný, co všechno lidi nenajdou“ – možná náš příští významný archeolog.

Abychom se dostali do zachovalých gotických sklepů, museli jsme překovat zákeřně příkré schody. Zajímavostí je, že jsou částečně tesány do skály a jsou v nich zachované nejenom

--- pokračování na str. 13 ---

...ozývá se ze semináře R – Tátové a mámy, pojdte si hrát s námi! Na parapetech schnou nakaširované hlavičky nejrůznějších myší, myšáků, koček a kocourů. Všichni sedí v kruhu a zpívají písničku o kočce a myši.

Lektorka Jana Štrbová hraje na kytaru a spolu s lektorkou Ivanou Sobkovou učí děti a jejich rodiče novou píseň. Po malé chvilí jsou velcí myšáci a myši (rozuměj tátové a mámy) odesláni do terénu. Některé děti jejich odchod nesou smutně, jiné jej vesele ignorují. Teritorium nyní obývají pouze malé kočky a kocoury a připravují se na velkou bojovou akci: pronásledování myší – rodičů – a hledání pokladů. Putování začínáme další básničkou: „Kde je myška, tam je kočka. Běží kočka, běží myš. Myslíš, že myška počká, až jí kočko sníš?“ Pod tímto heslem vyrážíme... Děti dumají, zda jim rodiče nechali nějaké stopy, případně zda je budou muset vyčmukat a následně vysvobodit! Společně se vydáváme ven a hledáme šipky, všichni nadšeně výskají při každé nalezené šipce, hledají vzkazy (ve stromech, pod kameny apod.) a plní úkoly, které jim starší myšáci připravili. „Pozor, auta!“ varuje Ivana u přechodu. Děti mají však své vysvětlení: „To jsou jezdící myši!“ Ke kotěcímu tanci kolem stromu se po chvíli přidává i skutečná kočka. Je vidět, že děti jsou od nerozeznání od koťat a dokázaly kočku zmást.

Každých pět minut je nutné provést kontrolu počtu koťat. Malý Vitek se neustále ujišťuje, že vím, že mu už brzy budou tři roky, Fanyinka zase upozorňuje, že má dnes narozeniny a dostala krásné modré „princeznovské“ šaty až po kotníky. Simon znovu připomene, že musíme zrychlit, protože rodiče čekají. Fotograf Ivo Mičkal je po chvíli vystaven konkurenci: devítiletá Lenička vyfazovala tatínkův fotoaparát a fotí vše, co jde (i nejde), ale vysvětluje mi, že jí Ježíšek přinese vlastní. A říká, že včerejší lodě prý byly boží. Odněkud se ozve ječící hlas: „Já to našla, ale neumím číst!“ Jako vosy se na ní slétají všichni ostatní a pokouší se jí náповědu vytrhnout. Ivana s Janou jim nakonec čtou úkol napsaný na papírku – složit básničku o myších. Za pouhou minutu je hotovo: „Myši hodně slyší, mají ouška myši. Zrak maj dobrý na sto honů, mají barvu šedých slonů.“ U Resslerův lodního šroubu se nachází další náповěda, která nás posílá směrem dolů z náměstí... až k cukrárně U Myšáka! Tak tam jsou všichni myšáci... Společně slavíme hned troje narozeniny – Mikulášovy, Františčíny a Pepovy. Zítra bude mít navíc svátek malý Prokop, tak je skutečně co oslavovat! Poslední náповědu má na čele jeden z rodičů a v jeho batohu se nachází sladký poklad – vždyť čím jiným by mohly myši koťatům udělat radost než Kočičími jazyčky!

Petra Hlubučková

Na slovíčko s lektorkami Ivanou a Janou

(a všemi dětmi, které byly kolem a chtěly nám s rozhovorem pomáhat)

Jak probíhala příprava na tento seminář?

Připravovali jsme se na poslední chvíli. Dlouho jsme neznaly věkové složení, počet dětí... Ale věděly jsme, že chceme dělat téma koček a myši. Sháněly jsme básničky, písničky a od toho se vše odvíjelo. Moje představa samozřejmě vycházela z toho, že by se náš seminář měl týkat loutek, když jsme na loutkářském festivalu, takže hned to první, co jsme v semináři udělali, bylo, že jsme si nakaširovali loutky.

Jak to vlastně vypadá ve vašem semináři?

Je tu celkem čtrnáct dětí. (*Simon doplňuje: Čtrnáct myšiček*). Dospěli tu mají jedno, dvě a někdy dokonce tři děti. Občas je tu s dítětem tatínek, jindy maminka a někdy dokonce oba najednou. Co se týče věkového rozpětí, je to od dvou let až po mě. (*Dodává s úsměvem, ale zcela nepravdivě, Jana*).

Je těžké učit děti i rodiče zároveň?

Snažíme se, aby to bavilo všechny. Ale občas to je v tomto věkovém rozptýlu problém. Dětem je od dvou do devíti let. Ale většinou se podaří. Něco hrají jen děti, něco dospělí a při něm spolupracují dohromady. Je krásné, když při hrách fandí děti dospělým – třeba při honičce. (*Malý Vítek informace potvrzuje, ale pro jistotu připomíná: Jo. Já vždycky venku běhám. Honzik dodává: Já teda maloval kocoura a půjdu do školy. Maminka Alena chválí lektorky, jejich přístup i téma jaké zvolily. Její tříletá dcerka se účastní spíše jako pozorovatel, ale příští rok už určitě bude dělat vše.*)

Co uvidíme na závěr?

To se uvidí. Máme mnoho básniček, písniček a teď už máme i dokončené loutky. Tak doufáme, že se nám to podaří propojit. (*Vítek: Já mám myšáka. A mám tři roky.*) Vítek je jeden z našich nejmladších účastníků. (*Přichází další děti: Úplně nejlepší bylo, jak jsme dělali ty loutky z kašírky! Já vyráběla myš! Já dělala kocoura.*) Všechno co děláme, směřuje k závěru. Včera byl kočí den, tak jsme procvičovali sluch, čich i zrak. Rodiče trénovali přenášení koťat v nebezpečném terénu. Předtím byl myší den, a to jsme zase tancovali jako myšky a vyráběli. (*Vítek: Já dělala myšku.*) Taky jsme lovili kočky, protože jsme se v jedné básni dozvěděli, že myši měly bál i s tombolou a ní byla jako první cena kočka v kleci. Tak jsme si ji museli chytit. A dneska máme téma myši vs. kočky, takže stopujeme myši – rodiče. (*Osmiletý Simon dodává, že se mu nejvíce líbí, když v semináři zpívají a podnikají dobrodružství po Chrudimi.*) Náš rozhovor nakonec uzavírá malý Vítek: „Já viděl hasiče na lodi.“

ptala se Petra Hlubučková

--- pokračování ze str. 11 ---

2 portály, ale i pravé železné dveře. Průvodkyně nás v jedné části sklepení upozornila na zachované gotické zdívo. Byly jimi dvě velkoformátové cihly lidově zvané „buchty“. Vybízela nás, ať si na ně pro štěstí sáhneme a na ty, kteří stáli až příliš vzadu, a neviděli, zavolala: „Kdo ještě neviděl gotickou buchtu, ráda ukážu.“ Netušila, jaký ohlas její návrh způsobí. Ze sklepa jsme postoupili rovnou do pater. V prvním jsme mohli obdivovat marionety z období 18.–19. století. Paní ředitelka, která se s průvodkyní v této části prohlídky vystříдалa, nám řekla základní informace o fungování kočovných loutkářských společnostech, o loutkářských rodinách a důležitosti loutkového divadla jako takového. Druhé patro je věnováno moderně v českém loutkářství. Zde můžete obdivovat loutky i od takových umělců jako byl Josef Váchal nebo Jiří Trnka. Ve třetím patře můžete načerpat inspiraci v umění východního divadla. Od stínových loutek z Indonésie, přes výběr loutek z Indie, Japonska, Číny přicházíme k loutkám z Barmy. Mezi nimi se nachází jedna originální, která má pohyblivý úd. Jeho ovládání se používalo při tanci. Tam prohlídka skončila, nicméně jsme mohli cestou dolů ještě nahlédnout na výstavu *Pa-vel Kalfus a Alois Tománek: Společně, každý svou cestou*. Což byla taková příjemná tečka za návštěvou v zemi loutek.

Pro ty, kteří ještě nemají památeční fotku z letošní LCH vřele doporučuji zajít se vyfotit s naddimenzovaným Kašpárkem, který visí hned za vchodovými dveřmi. Návštěvníci mu dokonce mohou libovolně tahat za nitky a měnit jeho výraz, což sklídilo úspěch nejen u dětí. Průvodkyně měla co dělat, aby se pozornost stočila pouze k ní. Holt možnost animovat loutku bude vždy na prvním místě.

Magda Zicháčková

Špióni ze Seminářů

Seminář B Zaškrtni správnou odpověď! Pohádka o Popelce je ve skutečnosti o... o oříšku. O tom, jak ulovit ženicha. O tom, že už nejsem jen dcera. O krásných šatech. O uvedení mladé dívky do společnosti. O noze č. 34. O tom, jak poznat tu pravou. O významu tance jako obrazu i jako něčeho vyššího/nížšího. O zvířátkách a kladném vztahu k nim. O tom, jak potkat toho pravého. O mytí nádobí. – Máte? Tak teď napište scénář.

Špion Libuše Šafránková

Vzkaz ze Semináře B: V reportáži o semináři B vznikl mylný dojem, že se zde podává káva. Nikoliv. Kávu zde čepujeme pouze k jídlu a navíc po zralé úvaze.

Seminář G 8:45 Setkání většiny
9:00 Vášnivá diskuze o viděném

10:30 Cígo

10:31–10:45 Debata o dokonalosti Mihiy Bezeljaka

10:46 „Měli bychom jít pracovat“

10:48 „Už všechno máme, co dál?“

10:50 Usilovná práce na novém PROJEKTU

12:20 „Tak si dáme chvíli pauzu a pak to doděláme.“

12:22 „Kluci, víte že je za 10 minut půl jedny?“

...vyděšený výraz obou lektorů, který trval dalších 30 sekund.

Špion DKFB s.r.o.

Seminář R Máme krásný pohádkový kočky a myši, které umí mluvit, zpívat, mňoukat a pištět. A šli jsme po myších stopách, splnili všechny úkoly a našli poklad a své rodiče...

Minišpion Skřítek

Do chrudimského muzea každodenně míří na dvacet lidí. O mezinárodní workshop Simona T. Ranna Manipulace loutky a těla byl velký zájem, a kromě českých seminaristů tu potkáte také dvě Japonky a jednoho muže z Palestiny.

Mluví se anglicky, ale protože se jedná o seminář hodně pohybový, můžete vidět také komunikaci prostřednictvím všech možných končetin. Zkusila jsem nahlédnout dvakrát. Při prvním setkání dominoval Albert (loutka ve stylu bunraku, na jejímž vedení se musí podílet hned tři vodiči – hlava + pravá ruka, trup + levá ruka a do třetice nohy). Úkol je zdánlivě jednoduchý. Albert se probouzí, vstává a kráčí nejprve na jednu stranu stolu, kde málem spadne do propasti a pak to zkusí na druhé straně. Unaven končí zase ve spánku. Nevěřili byste, jak náročné je oživit takovou loutku. Pod vedením střídajících se seminaristů si tak Albert vykračuje velmi svérázně – buď drží hlavu až příliš vysoko nebo mu naopak klesá, nohy za sebou plouží, příliš zvedá kolena nebo divně cupitá. Dosáhnout přirozenosti pohybu se daří jen v počáteční fázi probouzení, ale tu chůzi ne a ne trefit. Přitom se ale jednotlivé loutkářské týmy značně zpotí při téměř akrobatickém vzájemném proplétání, když loutku animují. Albert je tu zkrátka pro inspiraci a také proto, aby ukázal, jak těžké je někým (něčím) manipulovat.

Druhou návštěvu jsem naplánovala na další ráno. Rozcvičku s jógou jsem sice nestihla, ale nevadí. Přicházím ve chvíli, kdy skupinka sedící v kruhu vyrábí rytmické zvuky, přelévající se jako vlna z jednoho na druhého. Někdy váhavě, jindy spěšně, ale na konci cvičení už to zní jako solidní africký rituál. A už tu máme multifunkční pomůcku – totiž papírové kelímky od kafe, na které je možno uspořádat doslova jam session – jen to umět! (Ostatně, to si můžete zkoušet i doma a libovolně dlouho). A pak už přichází na řadu rytmická chůze. Zdálo by se,

že je to snadné, ale zkuste našlapovat třeba na vnitřní či vnější hranu chodidel. Další úkol je ještě rafinovanější – jde v něm o koordinaci a rytmus. Přejít místnost, plácát se přitom střídavě do stehů a v další fázi se dotknout šlapek není jen tak. Plně soucítím s nemehty (a jsem ráda, že si to můžu zkusit jen teoreticky). Z vlastní zkušenosti totiž vím, že sladit rozdílný pohyb nohou a rukou je pro mě úkol na hranici možného. Simon pluje místností zcela přirozeně v rytmizovaných vlnách, a nakonec to zvládnou s menšími či většími problémy všichni. „Moje hlava ví, jak to dělat, ale ty nohy a ruce to nevědí“, komentuje jedna seminaristka. Pak následuje choreografie – skupinky dostanou jakousi abstraktní kresbu, která je má inspirovat k tanečnímu ztvárnění. Nahlížím, když seminaristé zkouší, ale moudrá z toho nejsem. Nicméně, po čtvrthodince se jde na to. Zazní nečekaná hudba a oni TANČÍ! Je mi to trochu nepochopitelné, jak to dokázali, ale pár dní se Simonem patrně udělalo své. „Důležité je ujasnit si, v jakém prostředí jsem, jaký je můj konkrétní úmysl, a pak se poddat rytmu a melodii. Dobré je dbát na kontrasty, změnu dynamiky, setkání různých druhů energií,“ říká lektor.

Než opouštím seminář, ještě si vyslechnu jedno moudro, které se hodí na každou (nejen uměleckou) činnost. Dvě nejdůležitější věci pro tvorbu jsou: CONCENTRATION & CONVICTION (koncentrace a přesvědčení). Když to ve vašem projevu není, nefunguje to. Jak snadné!

Jana Soprová

Kudy Kam?

--- pokračování ze Zpravodaje č. 1 a 4 ---

Bez jakého místa by pro vás Loutkářská Chrudim nebyla Loutkářskou Chrudimí aneb Co by nikdo neměl minout?

Místo, které bych ráda doporučila nováčkům, je kino. Je krásné a já na něj mám vzpomínky z dob, kdy se tam ještě hrálo. Teď je samozřejmě otázkou zda bude otevřené a zda tam budou něco promítat. Další místo, které bych doporučila určitě je myši díra – je součástí tohoto festivalu a když tam budou chtít účastníci jít, tak jediné přes kládu, která vede přes potůček. Z restaurací ať navštíví na Balustrádu a samozřejmě Modrou hvězdu. Hlavně ať si to tam užijou a nebojí se tam uvolnit, zazpívat si a debatovat! *Eliška Mládová*

Co mám ráda na Chrudimí? Na Chrudimí mám nejraději tu rodinnou atmosféru. Nejraději mám taky chládek v Pippicháči, zmrzku poblíž náměstí a sekáč vedle ní. Mám ráda malé saláty v Alfě a šumící Chrudimku po ránu – když jdeš spát. Mojí chrudimskou slabinou je rozhodně nejširší kláda přes potok. A taky paní s výrobníkem placek, kde si něco vyrobím a ještě ten večer to ztratím. Ale to, co mám nejraději je, když po představení tleskám a vím čemu a proč. *Káťa Císařová*

Ať se účastníci toulají, to je nejlepší a moje tipy? Soukenická ulice, Všeřdovo náměstí, „Stezka do džungle“ – hned za Pardubickou fortanou doprava, když jdeš z centra... *David Miffek*

Mám to rád u Kačenky, když je otevřená, v Muzeu loutkářských kultur na noční prohlídce, přes všechno ale mám rád Modrou hvězdu, kam se to večír všechno sleze a hraje se a zpívá, mám to rád v Pippicháči, kde se buďto koukám na krásná přestavení nebo dospívám v měkké sedačce a rád si čachtám nohy v potoce u Pippicháče. *Jakub Maksymov*

Na Chrudimí mám ráda všechno až na diskuse. Hlavně je fajn být v nějakém semináři. Když jsem jen jako divák, připadám si tak trochu mimo dění. To už mám vyzkoušený. Miluju představení Hanky Voříškové a jsem vždycky zvědavá na nová představení těch hodně známých a mých známých. Mám ráda semináře Blanky Luňákové, večerní Chrudim a závěrečnou přehlídku všech seminářů, posezení v čajovně a setkávání s lidmi, které po celý rok nemám možnost potkat a se kterými jsem se, díky Chrudimí přátelila. To je v kostce vše. *Tamara Lišková*

Petra Hlubučková

Loutko-caching

Nebudeme nic tajit, keška byla nalezena! To ovšem neznamená, že nemůžete pátrat dál... Cen máme stále dost. Spojujte, přemýšlejte, hledejte, napanikařte. Keška na vás čeká! Až ji najdete, přečtěte si heslo, které nám v redakci musíte říct, chcete-li být odměněni. A nezapomeňte se podepsat do logbooku!

Nápověda je: ŠÍPY

18 hod. | Divadlo Karla Pippicha

Variácie lásky

Bábkové divadlo Na Rázcestí, Banská Bystrica, SR
inspirativní program | 60 minut

10 a 15 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Budulínek

Naivní divadlo, Liberec
doplňkový program | 45 minut | od 3 let

11 a 13 hod. | Stan za Divadlem Karla Pippicha

Jabloňová pohádka

Loutky bez hranic, Praha
inspirativní program | 30 minut | od 3 let

13 hod. | Slavoj Divadla Karla Pippicha

Vyrob si svou loutku

Čmukaři, Turnov
dílňa pro děti i jejich rodiče

16 hod. | stan za Divadlem Karla Pippicha

Dobrou chuť, vlk

Bábkové divadlo Na Rázcestí, Banská Bystrica, SR
inspirativní program | 50 minut | od 3 let

14.15 hod. | za Divadlem Karla Pippicha

Ukázkový seminář

17 hod. | za Divadlem Karla Pippicha

Vyhlášení výsledků

14 – 18 hod. | za Divadlem Karla Pippicha

Loutkářská pout' a slavnostní zakončení

19 hod. | před Divadlem Karla Pippicha

Debbi

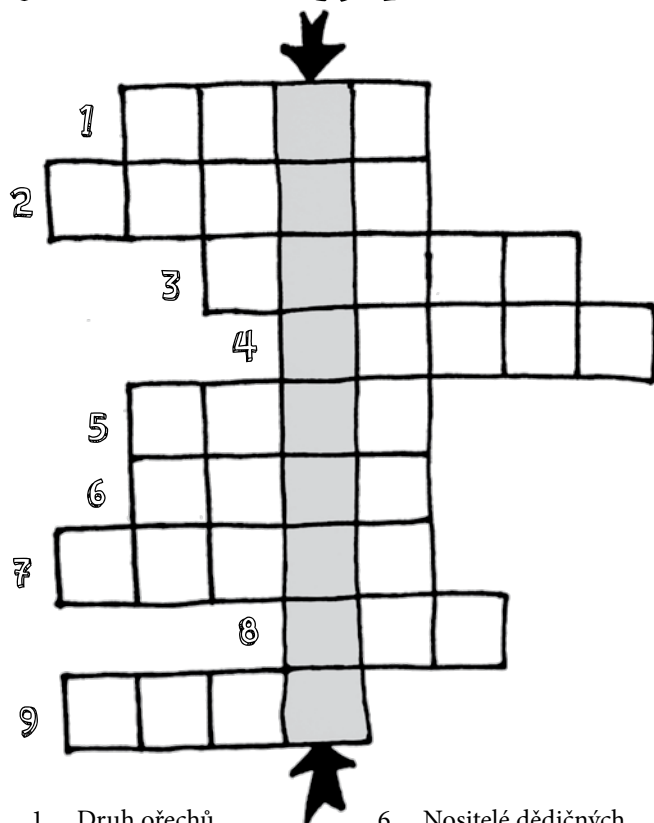
koncert

Loutko-caching 2

Haló! Haló! Pro velký úspěch prvního Loutko-cachingu, začínáme i druhý. Kdesi po Chrudimí byla včera v noci schována další keška! I v ní se ukrývá heslo, které budeme chtít v redakci slyšet. Po zásluze vás samozřejmě opět odměníme. A když se podepíšete do logbooku, budete úplně nejlepší!

Nápověda je: TAM, KDE BLECHY SKÁKALY

Krizoffka

1. Druh ořechů	6. Nositelé dědičných informací
2. Uchazeči	7. Uznání
3. Lumpové	8. Sloní zuby
4. Julie a ...	9. Léčky
5. Cíl	

Napsal sám život

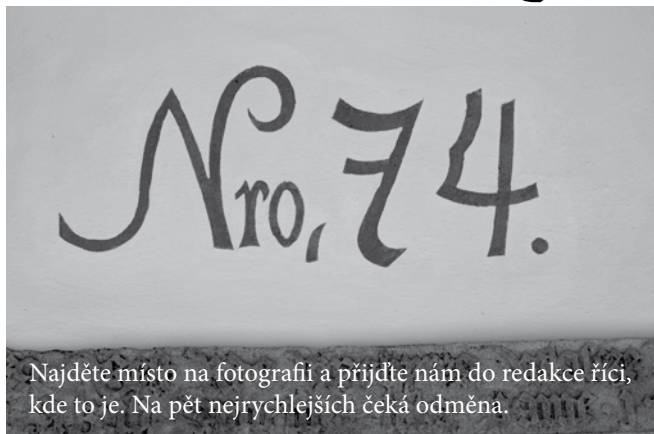
VOŠák: Hele, co ty vlastně studuješ za školu?

DAMák: Jak ztratit sebevědomí. A ty?

VOŠák: Jak ztratit sebeúctu.

VOŠ – Vyšší odborná škola herecká s. r. o. / DAMU – to je snad jasný

Fotohádanka Kde to je?

Najděte místo na fotografii a přijďte nám do redakce říci, kde to je. Na pět nejrychlejších čeká odměna.

11 a 14 hod. | Divadlo Karla Pippicha

Loupežníci a zvířátka

Spolek loutkářů Vozichet, Jablonec nad Nisou
hlavní program | 40 minut | od 4 let

16, 16.30, 18 a 18.30 hod. | Divadlo Karla Pippicha

Mme Likvidátor

Budilova divadelní škola, Praha
inspirativní program | 25 minut | od 10 let

10, 15 a 17 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Pohyblivé obrázky

Hana Voříšková a MUZIGA, Choceň
hlavní program | 40 minut | od 10 let

13, 15 a 17 hod. | MED

Road Movie

LS Na Holou, Hořovice
hlavní program | 45 minut | 12 let

10 hod. | Slavoj divadla Karla Pippicha

Vyrob si svou loutku

Čmukaři, Turnov
dílna pro děti i jejich rodiče

10 hod. | Muzeum loutkářských kultur

Aňuška a Marfuška

LS Maminy, Jaroměř
doplňkový program | 35 minut | od 3 let

od 11 hod. | Muzeum loutkářských kultur

Loutkářská dílna

dílna pro děti i jejich rodiče, výroba chlebových loutek

od 11 hod. | Divadelní kavárna Divadla Karla Pippicha

Vyrob si své divadýlko

dílna pro děti i jejich rodiče

21.15 hod. | u Divadla Karla Pippicha

Stromodivy

Pleněrové představení, projekt pod názvem „STROMODIVY“ vznikl v roce 2010, v rámci festivalu „Divadelní svět“ – Brno, kdy poprvé divadlo Facka odehrála představení na stromech a v jejich okolí.
doplňkový program

22 hod. | Modrá hvězda

Loutkářský báľ

Zpravodaj 62. Loutkářské Chrudimi

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Marek Lollok, Jana Soprová, Petra Hlubečková, Magda Zicháčková, Tomáš J. Reš

Foto: Ivo Mičkal a redakce | **Grafická úprava:** Petra Líbová

Kontakt: t. 603 380 628, mail: Marek.Lollok@seznam.cz

Neprošlo jazykovou úpravou!

PROGRAM Středa 3. 7. 2013